

Debatoplæg til et Centrum/Venstre regeringsgrundlag

Marts 2026

Verden af i dag

Efter over 30 år domineret af en neoliberal tankegang står Verden overfor et sammenbrud på grund af klima, krig, ulighed, miljøødelæggelser, migration og social destabilisering. En ny retning er blevet en nødvendig overlevelsesstrategi. Forandringen kan kun komme fra Centrum/Venstre.

Dette dokument indeholder elementer af et Centrum/Venstre regeringsgrundlag. Vi vurderer, at Centrum/venstrepartierne umiddelbart vil kunne være enige i 80% af de foreliggende forslag. Den politiske udfordring er at samarbejde om at udvikle dette til reel politik.

Der er ingen pointe i at forsøge at vinde stemmer på de andre Centrum/Venstrepartiers bekostning. Udfordringen er at rykke vælgere hen over midten. Dette mål kan nås ved, at Centrum/Venstre melder klart ud med et afklaret, regeringsdueligt alternativ til blå bloks fragmenterede, konkurrerende, particentrerede valg-strategier.

Samfundet er over de seneste 25 år rykket længere til højre. De rigeste er blevet meget rigere, og de fattigste er blevet meget fattigere. Samfundet skal tilbage til en socialt afbalanceret politik, der sigter mod solidaritet, et bæredygtigt miljø og klima og en europæisk forankring. Centrum/Venstre partierne må fastholde velfærdsstaten og fremsætte klare visioner for fremtiden. Se de 13 nedenstående punkter.

De 13 punkter er overskrifter, der uddybes i den efterfølgende tekst, som tegner rammerne for den politik, vi mener der bør føres. Centrum/Venstre må vise, at det har en sammenhængende vision for Danmark og for vores plads i Europa. En vision der kan være et eksempel for resten af Verden i grøn omstilling og et nødvendigt bidrag til både fred, klimaoverlevelse og økonomisk omfordeling. I en verden hvor den rigeste 1% har sat sig på næsten 2/3 af al ny formue (i perioden 2019-2021, Oxfam), skal Centrum/Venstre fremstå som et politisk alternativ, der fremmer lighed, understøtter og medvirker til at udvikle de internationale menneskerettigheder, og turde omstille til et bæredygtigt samfund, også når populistiske partier gør det besværligt.

Løgn er desværre blevet en integreret del af den politiske proces. Mest tydeligt herhjemme i udregningen af Danmarks klimabelastning, der kun medregner halvdelen af vores emissioner. Centrum/Venstre må fast og klart sige fra overfor løgne ved brug af evidensbaserede målinger/tal i alle forhold.

Regeringsgrundlagets 13 elementer:

1. Før rød politik
2. En vision for det bæredygtige samfund, baseret på helhedstækning
3. En vision for en økonomisk masterplan for et lige og bæredygtigt samfund
4. En klimavision for alle, ikke kun for erhvervslivet og de rigeste
5. En vision for et decentraliseret energisystem i balance året rundt
6. En vision for et bæredygtigt landbrug
7. En vision for bæredygtigt fiskeri
8. En vision for transportsektoren og affaldssektoren
9. En vision for Danmarks udenrigspolitik
10. En vision for en medmenneskelig indvandrerpolitik
11. En vision for en europæisk forsvarspolitik med fælles materiel-indkøb
12. En vision for lige sundhed og velfærd til alle.
13. En vision for uddannelsessektoren

Konklusion

Uddybning af de 13 elementer

1. Før rød politik

De 12 rigeste mennesker i Verden ejer lige så meget som de 4 milliarder fattigste tilsammen. De vil hverken afgive værdier eller indflydelse frivilligt, tværtimod. Den neolibérale dagsorden har skabt denne tilstand, hvor også en stor del af middelklassen blandt andet gennem gevinster i boligsektoren og skattelettelser sidder på en uforholdsmæssigt stor del af samfundets værdier. Disse borgeres livsstil betinger, at de er ansvarlige for et 10 gange så stort udslip af drivhusgasser som den fattigste halvdel. Væksten i velstanden, som er betinget af årlige produktivitetstigninger på ca 2%, er gået næsten ubeskåret til denne gruppe. Mere neoliberal politik vil kun fortsætte tendensen til at øge uligheden og svække sammenhængskraften i samfundet.

Hvis vi skal overleve som samfund og som art på Jorden, er en ny retning tvingende nødvendig. Konkurrence skal erstattes af samarbejde, grådighed af mådehold, overforbrug af mådehold, egoisme af fællesskab. Alt sammen værdier, der er DNA for en socialistisk orienteret politik.

Der tegner sig en mulighed for et rødt alternativ efter det kommende folketingsvalg. Dette røde flertal må ikke kastes bort ligesom ved sidste valg. Det er vores chance for overlevelse og for at opnå vores vision om Danmark som et foregangsland.

Der er rigtig meget, der skal laves om. Det kræver retning, vilje, handlekraft, samarbejde. En ny Centrum/Venstre-regering, der tager dagens udfordringer alvorligt og udviser sandt lederskab, er svaret på disse udfordringer. Centrum/Venstrepartierne skal samarbejde. Start med de 80%, der er enighed om og udvis ægte smidighed og statsmandsskab med hensyn til de resterende 20%. "Giv og tag". Alle kan ikke få alt, hvad de peger på.

Dette er et fantastisk budskab, der har potentiale til at rykke titusindvis af stemmer. Grib chancen. Den kommer muligvis ikke igen.

2. En vision for det bæredygtige samfund, baseret på helhedstænkning

Det bæredygtige samfund kan fungere ud i al tænkelig fremtid. Alle politiske indsatsen skal vurderes under dette overordnede mål. I praksis har det tre overordnede implikationer:

A. Alle vores indsatsen skal kunne gennemføres uden at drive rovdrift på Danmarks og Verdens ressourcer.

B. Sammenhængene på tværs af samfundet skal respekteres og så vidt muligt udnyttes, gennem sektorkobling.

C. Konventionel vækst er ikke mulig længere. Vores enorme forbrug er en væsentlig årsag til vores CO₂-udslip – og skal tælles med i Danmarks klimaregnskab, hvilket ikke er tilfældet i dag. Opgaven er at skabe en udvikling med 0/negativ vækst, socialt balanceret. Forbrug som overordnet værdi i samfundet skal erstattes af andre, bæredygtige værdier.

Der skal tænkes i helheder. Der er masser af sammenhænge på tværs af fagområderne i det moderne samfund. F.eks.: Hvis man bygger flere motorveje for at dække et transportbehov, skaber man samtidig masser af ny udledning af klimagasser og ødelægger natur, landbrugsjord og biodiversitet, hvor man i stedet kunne have arbejdet på at reducere transportbehovet eller dække en større del af det med kollektiv transport.

Eller: Når det offentlige finansierer behandlinger på privathospitaler, undergraver man det offentlige sundhedsvæsen og skaber et sundhedssystem for den halvdel af befolkningen, der har en sundhedsforsikring.

Eller: Når man laver nye biogasanlæg, blokerer man for en omlægning af landbruget til bæredygtige principper og produktion.

Der er ikke nogen aktiviteter i samfundet, som ikke griber ind i andre dele af samfundet. Vores fagopdelte styring og administration er en katastrofe for helhedstænkning og dermed for billige, bæredygtige løsninger. Derfor er det så vigtigt at beskrive denne helhed. EU har defineret begrebet "sektorkobling". Det handler om at koble forskellige sektorer sammen, så affald i én sektor bliver råstof i en anden. Vores kraftvarmeværker er et godt eksempel: Overskudsvarme fra elproduktion sendes ud til forbrugerne til boligopvarmning gennem fjernvarmesystemet. Dette kunne også gøres i forbindelse med brintproduktion. Der er masser af andre muligheder, som vi skal udnytte.

Privatkapitalismen tænker ikke i helheder. Derfor er stat og kommuner nødt til at gå ind i et samarbejde om denne udvikling. Befolkningen skal eje vindmøller, solceller og energilagere. Private virksomheders andel i samarbejdet skal være at levere og opstille anlæggene.

Et samfund (som det danske i dag), der ikke er bæredygtigt, er dømt til undergang før eller siden.

3. En vision for en økonomisk masterplan, og et lige og bæredygtigt samfund

Chicago-skolens neoliberale økonomiske principper med Reagan og Thatcher i spidsen har skabt en galopperende ulighed i den Vestlige verden. Selv i Danmark ejer 20% af befolkningen 80% af økonomien. Finanssektoren har overtaget styringen af økonomien og udsteder nu 95% af alle penge, der er i omløb i samfundet. Denne casino-økonomi begunstiger de rigeste, som har fast ejendom, aktier og finansielle papirer i en grad, så uligheden i samfundet øges år for år. Der skal rettes op med en retfærdig omfordeling.

Efter 2. verdenskrig var marginalsatten i USA 80%, i Danmark toppede den på ca. 72%. Den bør stige igen. De rige har ikke brug for pengene, men samfundet har, til alles bedste. Genindfør formueskatten. Lad selskabsskatten stige til nær 30% som den har været tidligere. Genindfør arvebeskatning af de rigeste. Der er mange greb uden om nationalisering af værdier. F.eks. producerer bankerne penge af ingenting i dag. Lad nationalbanken om dette. Det vil skaffe staten et provenu på ca. 200 mia. kr. årligt. Foreningen "Gode penge" forklarer denne bankforretning tydeligt og let forståeligt.

Det er boligsektoren, der om noget skaber den stærkt stigende ulighed i formuer, men også ulighed i livsvilkår for den yngre generation.

Det praktiske problem er, at formuen ikke er likvid, før boligen sælges (eller belånes, hvis du stadig er i beskæftigelse). Ikke mindst Peter Birch Sørensen er derfor en stærk fortaler for en kapitalgevinstbeskatning, når ejeren forlader ejerboligen/ejeboligmarkedet, da kapitalgevinsten så er likvid.

Man kan overveje, om en indførelse af kapitalgevinstskat ved salg af ejerboliger skal ledsages af en reduktion i ejendomsskatterne. Det kan opleves som uretfærdigt, at man skal betale skat for at bo i en bolig, man måske har brugt 30 år af sit liv på at betale. Hvis

det er for svært at undvære provenuet, kan man jo øge beskatningen af bankernes og finanshusenes indtægter på renter og bidrag på realkreditlån.

Når vi lykkes med en omstilling af det konventionelle landbrug til regenerative metoder som beskrevet i nedenstående afsnit 6, vil bevægelsen fra by mod land automatisk lette presset på ejerboliger i byerne, og værditilvæksten på ejerboliger vil fordele sig jævner på tværs af Danmark.

4. En klimavision for alle, ikke kun for erhvervslivet og de rigeste

Vi fører klimapolitik, som om Danmark kun bestod af private firmaer, hvis eneste formål var at skabe afkast til deres aktionærer. Men folket betaler en høj pris. Sol og vind skal ikke ejes af private. Solen og vinden over Danmark er hele folkets ejendom. Hvis vindmøller, solceller mm. opsættes af rige private eller fonde, vil modstanden mod sol og vind fortsætte. De borgere, der skal leve med ulemper, der følger med energianlæg i deres baghave, skal direkte eller gennem kommuner og staten være medejere, og de skal modtage billig el og varme.

Klimapolitik er også regulering af landbrugs- og fiskerierhvervene. Landbrugets forurening af vandmiljøet har allerede sat en stopper for fiskeri i indre danske farvande, og der er efterhånden ikke andet end fedtemøj tilbage. Mere herom under punkt 6.

Klimapolitik er også natur-genopretningspolitik. Den grønne trepart er sympatisk, fordi den hjælper på et væsentligt klimaproblem med afgang fra lavbundslande, men det er ikke tilstrækkeligt, og vi betaler 40 mia. skattekrone for jorder, der aldrig skulle have været opdyrket. Det er grotesk. Under finanskrisen i 2007-08 fik landbruget lov til at inddrage 175.000 ha lavbundslande til dyrkning. Derfor bør dette areal gives tilbage til naturen uden kompensation.

Vi skal have langt mere sammenhængende natur, og vi skal have sprøjtegifte/kemikalier væk fra vores jord og miljø. Den første kommune (Ålborg) er begyndt at rense drikkevandet, og det vil snart blive nødvendigt i mange andre kommuner. Forureneren, ikke borgerne, burde betale.

5. En vision for et decentraliseret, rent, grønt energisystem i balance året rundt

Vores energisystem er i dag ude af balance. Sol og vind yder meget til vores energi. Men når der ikke er nok grøn strøm, anvendes stadig gas og træflis til at afbalancere vores energiforbrug. Modsat bliver vindmøller standset, når det blæser meget, fordi der produceres mere el, end vi kan forbruge, og end elnettet kan bære. Sæsonlagring af energi er "the missing link". Gem overskudsstrømmen i brint- og batterilagre, og brug den om vinteren, når der er underskud af grøn strøm. Brintproduktion og -lagre skal opbygges ved kraftvarmeverker og varmecentraler, hvor procesvarmen fra brintproduktionen kan anvendes i fjernvarmesystemet.

Vi skal opbygge et offentligt og borgerejet decentralt energisystem, som er i balance året rundt med grøn, ren energi. Vi mener det oplagte sted at starte et sådant pilotprojekt er på Fyn, midt i landet. Odense ligger i centrum af Fyn. Fynsværket er det perfekte sted at placere et brintanlæg, hvortil købstæderne omkring kan levere overskudsstrøm. Så længe befolkningen ikke kan se sig selv som medejere af den grønne energiomstilling og modtage billig el og varme, vil modstanden mod sol og vindmøller fortsætte. Igen: Her mangler en overordnet plan med organisering af medejerskab til befolkningen. Gener fra

anlæg skal modsvares af billig el og varme.

Vindmøller og højspændingsforbindelser kan placeres ved havne anlæg og langs hovedveje mellem de store byer, uden gener for beboelse.

Regeringens strategi er at købe el i nabolandene, når vi ikke har nok selv, men dér er sikkert samme vejrlig som hos os, så det bliver rasende dyrt, hvis der overhovedet er noget at købe. Vi prøvede det med olie under oliekrisen i 1970'erne. Det er komplet historieløst at gentage datidens fejltagelser. Danmark kunne blive eksportør af ren energi til Europa, som importerer gas og olie for mere end 300 mia. euro om året.

Gassektorens lobbyister vil sikkert påstå, at afbalanceringen af Danmarks energibehov så rigeligt kan dækkes af "grøn" biogas fra landbrugets gylle. Men biogas er ikke grønt, der ryger CO₂ op i atmosfæren, når vi brænder det af. Men det er en løgn, der er gentaget så mange gange, at de fleste mennesker tror, det er sandhed. Centrum/Venstre skal vinde stemmer på videns baserede udsagn, og biogas skal kun opbygges i balance med et reduceret, bæredygtigt husdyrhold i landbrugssektoren. Hele gassektoren skal revurderes i sammenhæng med landbruget og fjernvarmesektoren.

Det samme gælder for syntetisk brændstof til biler og fly (PtX). Det sælges som "grønt", men også det sender CO₂ op i atmosfæren, når det afbrændes. Danmark importerer store mængder træflis, som brændes i kraft- og varmegærdene. Det svarer mere end gas, men det tæller ikke med i klimaregnskabet, og det er Verdens skove, der fældes. Vi fyrer også med halm, og bidrager hermed til udpining af landbrugsjorden.

Det store hav vind-udbud endte uden tilbud. Nu vil regeringen støtte hav vind med 55 mia. kr. Befolkningen skal have medejerskab for disse penge. Det er ikke socialdemokratisk politik, at private virksomheder både skal støttes og tjene penge til aktionærer uden om befolkningen. Regeringens politik er at sende strøm fra statsstøttede havvindmøller til privat ejede PtX-fabrikker, som laver brint og sælger den til Tyskland, via et brintrør, der laves for skatte kroner af private firmaer. Samtidig har Lars Aagaard ikke opdaget, at det ville være langt bedre at opbygge batteri- og brintlagre, så vi selv havde ren grøn energi året rundt. Vent med at eksportere, til det hjemlige behov er dækket, og vi har udarbejdet og implementeret en samlet energiplan, som kan inspirere resten af verden.

CCS-udbuddet er også en fiasko. Af de oprindelige 10 tilbudsgivere har de 9 opgivet at give bud. CCS kan blive nødvendigt engang i fremtiden, men så længe der er masser af andre løsninger, der kan give en langt bedre klimaeffekt for hver investeret krone, skal vi ikke investere i CCS. I regeringens klimaplan bruges CCS til at fastholde klima- og miljøskadelige aktiviteter i stedet for at gribe fat i årsagerne til problemerne.

Gasledningen fra Næstved til Nakskov til 1,5 mia. kr. med ganske få kunder tilsluttet er direkte erhvervsstøtte (til sukkerfabrikkerne) i stor skala. Det modsatte af klog klimapolitik. Erhvervslivet vil ikke løse vores klimaproblemer. Der tænkes ikke samfundsøkonomisk. Samfundet, borgerne, har nogle helt andre interesser end erhvervslivet. Skatte kroner til klimahandling skal ledsages af offentligt eller lokalt folkeeje. Der mangler en masterplan for samfundet, jævnt før punkt 2 og 3.

6. En vision for et bæredygtigt landbrug

Landbruget optager 2.660.000 Hektar eller 60% af Danmarks areal. 10% af landbruget (10% af arealet) er økologisk eller regenerativt. Resten, 50%, er konventionelt dyrket. På 80% af dette areal dyrkes foder til husdyr. Markerne er økologiske ørkener totalt domineret

af én afgrøde. Biodiversiteten er i frit fald.

Det konventionelle landbrug producerer 30 mio. slagtegrise om året. Dette er planlagt at stige til 40 mio. om året. Vores dyrkede areal er ikke stort nok til at brødføde alle disse dyr. Vi importerer store mængder soya fra Sydamerika og Sydøstasien, hvor regnskov fældes for at give plads til at producere foder til vores svin. Svinene bliver holdt under koncentrationslejr-lignende forhold. Dyrevelfærd er ikkeeksisterende. Over 25.000 pattegrise dør hver eneste dag på grund af underernæring og kummerlige eksistensbetingelser. Forbruget af antibiotika er så stort, at folkesundheden er truet af penicillinresistente bakterier, der findes i hovedparten af de danske svinebesætninger. Det konventionelle landbrug har ca. 550.000 malkekøer. Hovedparten kommer aldrig på græs. Der produceres mere end 125 mio. slagtekyllinger om året, også uden nogen skelnen til dyrevelfærd.

Den overvejende del af landbrugets produktion eksporteres. Eksportindtægterne udgør ca. 2 % af BNP, altså en nærmest uvæsentlig andel.

Hvor der i 1950 var ca. 200.000 familiebrug, er der i dag kun godt 6.000 fuldtidslandbrug. Gårdene er blevet kolossalt store og ejes af byboer eller kapitalfonde, der betragter landbruget som et investeringsobjekt. Landbruget beskæftiger ca. 10.000 personer, hvoraf mere end halvdelen er udlændinge på kortere eller længere ophold hér. Også de lever ofte under kummerlige forhold.

Det konventionelle landbrug er hovedansvarligt for forurening af mere end halvdelen af vores drikkevandsboringer, forurening af vandløb og søer, fjorde, bæltter og have. Iltsvind i havmiljøet er blevet den nye normal. Fiskene dør. Havbunden er dækket af fedtemøg. Turistsektoren kan snart hverken sælge bade- eller fiskeferier langs de danske kyster.

Kulstofbindingen i konventionelt dyrket jord er ca. 2%. I økologisk, regenerativt dyrket ca. 6%. Siden konsolideringen af det konventionelle landbrug begyndte i 1960'erne er der udledt enorme mængder CO₂ fra landbrugsjorden – ikke kun fra lavbundsjorder, men fra al konventionelt dyrket jord. Hvis vi lægger om til økologisk, regenerativ drift, vil denne enorme mængde kulstof automatisk blive trukket ud af atmosfæren og bundet i muldlaget igen.

Prisen for at rette op på det konventionelle landbrugs ødelæggelser vil være enorm, men det mener landbrugets organisationer ikke er deres problem. Hvor andre erhverv må betale for at rette op på den forurening, kræver landbruget penge for at lade være med at forurene.

Ydermere er Danmark det land i Europa, som har flest kræfttilfælde pr. indbygger. Vi drikker en cocktail af gylle og sprøjtegifte, og det bliver meget dyrt og vanskeligt at rense denne cocktail. I fremtiden bør landbruget rense op efter sig selv.

Denne usunde tilstand er blevet mulig på grund af landbrugsstøtte. Hvis man ophørte med landbrugsstøtte, ville hele det konventionelle landbrug gå konkurs på ganske kort tid. Landbrugsstøtten er både en forretningsmæssig og økonomisk katastrofe, betalt af skatteyderne. EU-landbrugsstøtten bør omlægges til kun at støtte økologisk/regenerativt dyrket landbrug, og husdyrholdet bør reduceres til højst 1/6 af, hvad det er i dag, hvilket ville fjerne behovet for import af dyrefoder.

Vi véd præcist, hvad der skal til for at stoppe det vanvid, det konventionelle landbrug forårsager. Vi skal omlægge driften til regenerative metoder. Det vil stoppe yderligere

tilførsel af forurening til miljøet og producere sunde, giftfrie fødevarer. Det vil stoppe for udbredelse af penicillinresistente bakterier. Dyrene i de regenerative bedrifter vil kunne udleve deres naturlige adfærd og vil ikke blive pint og plaget som i dag. Vi vil kunne øge værdien af vores eksport, fordi Verden i stigende grad efterspørger økologiske kvalitetsprodukter. Biodiversiteten og kulstofbindingen i jorden ville vokse til gavn for klimaet. Holland konstaterede for år tilbage, at indtjeningen på svinekød var for lav, og så lagde de en stor del af deres areal om til mere profitable produktioner. I dag er deres landbrugseksport 6 gange mere værd end den danske, på trods af at vi har nogenlunde samme landbrugsareal. Er hollænderne dumme, eller kunne vi lære noget af dem?

Dette er en vindser sag for Centrum/Venstre. Det er ikke Centrum/Venstre-politik at begunstige et meget lille fåtal af borgere og kapitalfonde, som endda har mulighed for at opkøbe flere landbrugsejendomme i fremtiden, og som samtidig løber fra regningen for deres destruktive driftsform. Ved en opsplittning af de store landbrug kan vi bringe liv og aktivitet ud i landdistrikterne igen. Vi kan genskabe et erhverv, der tager vare på miljø, klima, biodiversitet og jordens frugtbarhed, skaber sunde kvalitetsfødevarer og giver husdyrene det liv, de har et berettiget krav på. Vi kan skabe et eksistensgrundlag for mindst 100.000 landbrugsfamilier og standse folkevandringen fra land til by. Gartnerierhvervet kan genstartes med billig sol- og vindenergi og skabe mange nye arbejdspladser. Centrum/Venstre bør gå forrest i denne udvikling af landbruget.

7. En vision for bæredygtigt fiskeri

Fiskebestandene i de danske farvande er i frit fald. Laks og sild i Østersøen omkring Bornholm er fortid, og skulle man være så heldig at fange en fisk, er den så forurennet, at det kan være sundhedsskadeligt at spise den. Biologerne advarede i slutningen af 2025 om, at torskebestanden i Kattegat og Skagerrak er kritisk lav og anbefalede et totalt stop for torskefiskeri i 2026. Vores regering mener, den er klogere end sagkundskaben, så der er sat en kvote på over 50.000 tons torsk i 2026. Fiskerne har i årtier raset mod kvoterne med påstand om, at der er masser af fisk. Virkeligheden viser noget andet. Et skræk-eksempel er torskefiskeriet ved New Foundland, Verdens største torskebestand. Da den canadiske regering ikke regulerede fiskeriet, har fiskerne tømt havet for torsk. Udryddet!

Fiskerne gør hvad de kan for at ødelægge deres eksistensgrundlag. Bundsløbende fiskegrej ødelægger vegetationen på havbunden, som er afgørende for fiskeyngel. Landbrugets kvælstofudledning forværrer problemet med fiskedød til følge. Vil vi i fremtiden have fiskeri og rent havmiljø, må Centrum/Venstre arbejde for regulering, som redder både landbrug og fiskeri fra egen griskhed og samtidig fremmer turisterhvervet.

8. En vision for transportsektoren og affaldssektoren

Et bredt flertal af Folketingets partier indgik i 2021 et infrastrukturforlig for perioden frem til 2035. Enhedslisten er ikke med i vej-delen, og SF er ikke med i den tredje Limfjordsforbindelse, motorvejen der vil ødelægge Egholm. Der blev afsat 161 mia. kr. heraf ca. 2/3 til motorvejs- og vejprojekter. Trafikforskning viser, at mere motorvej giver mere trafik.

På vejsiden er det især den tredje Limfjordsforbindelse og den planlagte midtjyske motorvej, der springer i øjnene. Men der sættes også penge af til en forundersøgelse af en ny broforbindelse fra Fyn til Sønderjylland. På jernbanesiden er det en ny bane fra Silkeborg til Århus, der skiller sig ud. Vi har ellers lige indviet en motorvej på strækningen. Det kræver en del talgymnastik at sandsynliggøre, at dette er et profitabelt projekt.

Vi mener, 161 mia. kunne bruges mere fornuftigt til bedre og hyppigere offentlig transport,

gratis parkeringspladser ved banegårde, metrostationer og busterminaler, eventuelt roadpricing. Og selvfølgelig på at gøre offentlig transport billigere.

Vi kunne også stoppe 10+ milliarder kroners projektet med elektrificering af banen fra Fredericia til Ålborg og købe brinttog i stedet. Det er langt billigere, giver ingen gener fra opstilling af kørestrømsanlæg og kan implementeres meget hurtigt. Brinttog kan køre på alle banestrækninger i Danmark. El-togene kan kun køre dér, hvor der er et kørestrømsanlæg. Centrum/Venstre mangler en vision for et 0-vækstsamfund.

Privatiseringen af affaldssektoren bør genovervejes.

Vi har 33 affaldsforbrændingsanlæg ejet af kommunale fællesskaber. Hvert anlæg varetager forbrænding af affaldet fra ejerkommunerne. Affaldet køres den kortest mulige vej: til det nærmeste forbrændingsanlæg. Anlæggene producerer elektricitet og fjernvarme i en mængde, der balancerer med mængden af affald.

Loven om sortering og genbrug af vores affald har ført til faldende mængder af forbrændingsrelevant affald. Den herved opståede mangel på affald har mange anlæg løst ved at importere affald. Det brød regeringen sig ikke om. Den beregnede, at vi kun producerer affald nok til 23 forbrændingsanlæg og lavede en "dødsliste" over de 10 anlæg, den mente skulle lukkes. Det gav selvfølgelig et ramaskrig, og regeringen bakkede ud igen. I stedet lavede den loven om privatisering af affaldsindsamling og -forbrænding. Tanken var, at det ville blive meget billigere, når de mest effektive anlæg vandt alle udbuddene om forbrænding. Resultatet skulle være, at de 10 ringeste anlæg gik konkurs.

Et affaldsforbrændingsanlæg koster på den pæne side af 3 mia. kr. så det er kolossalt store værdier, regeringen kaster på møddingen. Til overflod er det de anlæg, der senest er blevet opdateret til den bedste røgrensning, der går konkurs, fordi de naturligvis er dyrest. Så regeringen vil ikke bare smide kommunale investeringer for omkring 30 mia. kr. ud, metoden vil samtidig medføre, at det er de bedste anlæg, der bliver smidt ud. Hertil kommer, at affaldet skal køres meget længere – ikke til det nærmeste anlæg men til dét, der har vundet det kommunale udbud om affaldsindsamling og -forbrænding. Spild af arbejdstid, misbrug af lastbilkapacitet, tom returkørsel og mere unødigt CO2 udslip.

De værker, der går konkurs, efterlader deres ejerkommuner med to problemer: Borgerne skal betale de 3 mia. kr. og værket producerer ikke længere elektricitet og fjernvarme. Det sidste er det værste. Skal alle fjernvarmebrugere så også betale for afvikling af en fjernvarmeforsyning, der er gået konkurs plus prisen for at få installeret en luft-til-vand varmepumpe?

Det kan tilføjes, at vi ved at importere affald fra Europa, imødekommer et presserende behov for bortskaffelse af affald i oprindelseslandene. Når de ikke brænder deres affald af selv, er det selvfølgelig fordi de mangler kapacitet. Deres alternativ vil i mange tilfælde være at lægge affaldet på lossepladser, hvor det afgasser store mængder af metan og CO2 og forurener undergrunden, en klimamæssig meget ringe løsning. Men dette bliver resultatet af regeringens tiltag.

Hver af de 98 kommuner har lavet EU-udbud, der koster mellem en halv og to millioner hver, og de skal lave sådanne udbud hvert femte til syvende år. Og som det fremgår af ovenstående, er det en katastrofe for borgerne i de kommuner, hvis affaldsforbrænding går konkurs og for de forbrugere, der ikke længere kan få leveret fjernvarme. En katastrofe for klimaet og miljøet. Det er ren tilsætning for kommunens borgere.

Hvordan dette er blevet vedtaget politisk, er en gåde. Centrum/Venstre bør genoverveje

løsninger, hvor alle forbrændingsanlæg kan videreføres, indtil de er afskrevet, og fjernvarmeforsyningen kan sikres fremover.

9. En vision for Danmarks udenrigspolitik

USA's faldende engagement og solidaritet med Europa og respekt for FN og FN-pagten udfordrer EU og medlemslandene til at styrke multinationalt samarbejde for at støtte det regelbundne verdenssamfund med FN som udgangspunkt.

Danmark aktivt arbejde for et tæt samarbejde mellem de nordiske og baltiske lande med henblik på at lave en stærk region indenfor EU.

Derfor må EU styrkes organisatorisk, politisk og militært, som medspiller/modspiller i den regionale og globale udvikling i kampen for en styrkelse af den regelbundne verdensorden.

ICJ (Den internationale Straffedomstol) og ICC (Den internationale Domstol) skal være del af de internationale menneskerettigheder for alle EU – FN-lande og anvendes på Ruslands ulovlige intervention i Ukraine. Danmark bør støtte Sydafrikas indklagelse til ICJ af Israels krænkelser overfor palæstinenserne i Gaza, blandt andet ved at få indkaldt FNs Sikkerhedsråd øjeblikkeligt.

Danmarks integrationspolitik for indvandrere skal baseres på FNs Menneskerets konventioner. Afskaf integrationsydelsen og andre diskriminationer, overfor indvandrere inklusive diskrimination på basis af religiøse tilhørsforhold.

10. En vision for en medmenneskelig indvandrerpolitik

”Stuerene, det bliver I aldrig” sagde Poul Nyrup Rasmussen fra folketingets talerstol om Dansk Folkeparti i 1999. Udlændingepolitikken er det sagsområde, hvor Centrum-partierne tydeligst har vendt ryggen til sit DNA, sin historiske humanisme. Man vil gerne give afkald på at være stuerene, hvis det giver stemmer. Men det er og bliver et tragisk svigt. De fleste indvandrere klarer sig heldigvis godt i samfundet, og uden deres indsats kunne vi skære en fjerdedel af BNP.

Vi kan ikke lukke alle ind, som ønsker en tilværelse i Danmark. Migrationsproblemet skal løses i EU-regi. Det er et fælleseuropæisk anliggende, og vi skal fortrinsvis hjælpe i de lande, hvor krige og klimaproblemerne er størst med fredsinitiativer og opbygning af grøn energi, infrastruktur og erhvervsarbejdspladser. De mennesker som kommer hertil skal indsluses på en ordentlig måde, jo bedre desto større chance er der for en positiv indsats i vores samfund.

Den socialdemokratiske udlændingeminister vil nu have gennemgået 5000 førtidspensionssager for personer med ikke vestlig baggrund. Det er rendyrket racisme. Det er mistillid til sagsbehandlere, og økonomisk rigtigt dumt. Det vil koste en hær af sagsbehandlere, som i forvejen har udført deres arbejde efter loven. Det vil skabe en unødvendig polarisering i vores alles samfund. Det er de svageste mennesker uden mulighed for at reagere mod denne uhyrlighed, som vil opleve eksistentiel usikkerhed og miste troen på et retfærdigt samfund. Det vil ikke gavne Danmark, hverken udadtil eller i befolkningen. Det er ikke socialdemokratisk tankegods.

Mette Frederiksen bebudede i nytårstalen 2026, at udlændinge, der er idømt mere end 1 års fængsel, skal udvises fra Danmark. Vi spørger: Hvor til? Hvad hvis de kun har dansk

statsborgerskab eller deres "oprindelsesland" ikke vil modtage dem? Hvad hvis de er gift, har børn og forældre i Danmark? Hvad er det egentlig disse mennesker har behov for? Ja rigtigt! Resocialisering! Får de det i et fængsel eller i et udrejsecenter? Eller i deres "oprindelsesland"? Nej. Disse mennesker skal ses som mennesker. Kriminalitet kan være forårsaget af nød, pres, eller dumhed. Sandsynligvis kan der gøres noget ved det. Ministeren har også slået til lyd for, at det skal være virkeligt træls at sidde i et udrejsecenter. De skal fratages alt andet end tag over hovedet og mad, som de ikke engang selv må tilberede. Der er sikkert intet at vende hjem til for disse mennesker, så hvorfor ikke give dem en uddannelse, så de bliver i stand til en dag at klare sig selv i deres "oprindelsesland" – eller i Danmark. Se dem som mennesker! Ligesom du og jeg.

11. En vision for en europæisk forsvarspolitik med fælles materiel-indkøb

Siden 2. verdenskrig har vi troet, at NATO og USA var vores garant for fred og sikkerhed i Danmark og Europa. Efter en række fejlslagne krige i Vietnam, Irak, Afghanistan og Libyen er turen nu kommet til Venezuela. Panama, Colombia, Grønland og måske Canada står for tur?

Vi mener USA bør ses som et land i forfald, styret af oligarker. Man siger, at forhold i USA kommer ca. 10 år senere til Europa, men noget tyder på det kan gå hurtigere. Det er en meget uforudsigelig situation Danmark og EU er vidne til. Men vi bør gøre alt for sammenhold i EU. Udfase kontrakter om flere F35 fly. Sælg dem til Saudi-Arabien og køb svenske Gripen fly ligesom Canada. Vi bør afholde os fra at tillade amerikanske baser i Danmark!

Vi bør i langt højere grad koordinere militært indkøb med de europæiske lande. Ikke bare køb, køb, køb, som delvis fejkøb af Elbit Haubitserne fra Israel, som hverken NATO eller EU anvender.

Forsvarsministeren ville købe amerikanske Patriot-missiler for 6 mia. kr. Det er heldigvis stoppet, og vi får nu et bedre, fransk system, som koster det halve. Det forstår befolkningen.

Vores kapacitet i Grønland består af forældede skibe, der ofte må tages ud af drift. Trump håner berettiget Danmark for, at det eneste, vi har formået at gøre, er at opgradere Sirius hundepatruljen fra én til to slæder.

Hvis USA tager Grønland, er NATO sprængt. Så må vi finde en vej i EU + Canada og klare os overfor Rusland uden USA. Danmark bør være en aktiv partner i et europæisk fællesskab og søge særligt samarbejde med Skandinavien og Baltikum, hvilket fordrer, at vi køber militært udstyr i Sverige og EU-lande.

Ovenstående skal vurderes i forhold til Trumps videre færden.

12. En vision for lige sundhed og velfærd for alle

Vi havde lige adgang til sundhedsydelse, indtil Anders Fogh Rasmussen-regeringen begyndte en ideologisk betinget privatisering af sundhedsvæsenet. Med fremkomsten af privathospitaler har man lagt en bombe under det offentlige sundhedsvæsen, som har været en skattet del af det danske velfærdssamfund.

Private hospitaler og klinikker udfører især standardiserede og forholdsvis nemme indgreb. Hvorimod de offentlige sygehuse skal klare alle de komplicerede behandlinger, og læger arbejder ofte begge steder, hvilket gør systemet trægt. På private sygehuse har man ingen

forpligtigelse til at bidrage med efteruddannelse eller speciallægeuddannelse. Prisdannelse er stort set et tag-selv-bord.

Der bliver bygget 6 super-dyrt super-sygehuse på en gang i forsøget på at udligne de lange ventetider. Der er hverken arbejdskraft eller kompetencer i landet til så store projekter. Der var advarsler om at bygge færre hospitaler ad gangen, så fejl kunne undgås på de næste byggerier. Demokratiet mister legitimitet med så dårlige beslutninger.

Borgerne får rigtigt langt til nærmeste sygehus, og det gamle system med familielæger rundt i landet er erstattet af lægehuse. Den tætte relation mellem læge og patient er væk. Der er lange ventetider på de offentlige sygehuse. Det har virksomhederne reageret på ved at tegne private forsikringer for deres medarbejdere. I praksis betyder det, at halvdelen af befolkningen kan få hurtig og effektiv behandling, ofte på et privat sygehus, mens den fattige del af befolkningen kan vente i månedsvis på selv simple indgreb. Vi er i gang med at omstrukturere det danske sygehusvæsen efter amerikanske principper, som er ca.3 gange så dyrt som det danske offentlige system. USA bruger 40% af verdens sundhedsudgifter mens Danmark kun står for 0,4%. Det danske sygehusvæsen koster kun ca. 8% af BNP. Det amerikanske sundhedssystem 16-17% af BNP.

Der er ved at blive rettet op på mange års nedprioritering af psykiatriområdet, men generelt har privatiseringer og nedskæringer på 2½% pr. år med omprioriteringsbidraget medvirket til stemmeflugt fra Socialdemokratiet, selv om det var en Venstre-regering, der indførte det. Socialdemokratiet skulle have stoppet det.

Også i hjemmeplejen har privatiseringer ført til ulighed, idet de velbærgede køber sig til nødvendig pleje, fordi det offentlige ikke leverer i tilstrækkelig mængde og kvalitet. Ældreområdet blev etableret som et socialdemokratisk projekt i forbindelse med etableringen af velfærdssamfundet.

Rigtig mange mennesker oplever en udhuling af velfærden og ønsker lighed i sundhed og pleje. Dette kan opnås gennem et Centrum/Venstre samarbejde.

13. En vision for uddannelsessektoren

Universiteterne har lidt under sparekniven i 0'erne og i 10'erne. Antagelsen var at man kunne effektivisere med 2% om året og stadig opretholde niveauet. Det gik nogenlunde et par år, men i dag kan vi konstatere, at en stigende del af forskningen udføres via private midler. Ikke overraskende er forskningen kommet til at handle om de resultater, erhvervslivet efterspørger, mens den frie forskning og især grundforskningen har trange kår. Mens erhvervsrettede forskningsprojekter kan give afkast på kort sigt, er grundforskning langsigtet. Vi mister potentiale i udviklingen af fremtidens teknologier og praksisser, og risikerer at videreudvikle på produktioner, som allerede er forældede eller miljøskadelige. Grundforskningen skulle gerne blive vores rygstød om 10-20-30 år. Samtidig er skåret på humaniora, der er mindre vejledning, mere selvstudium og forkortelse af kandidatdelen. Vi mener, det er et helt forkert sted at spare.

Venstrefløjen har tradition for at tænke langsigtet, hvor de mere "erhvervsvenlige" blå partier i højere grad tænker i kortsigtet afkast. Danmark har også her et valg mellem kortsigtet gevinst i de klima- og miljøbelastende erhverv eller en langsigtet forskning, som skal tegne fremtidens grønne samfund.

Folkeskolen har været igennem en tilsvarende, fejlslagen spareøvelse. Den er iscenesat lidt anderledes ved sidste folkeskolereform, idet argumentationen gik på at teori og praksis

skulle gå hånd i hånd, hvilket ifølge Socialdemokratiet betød, at børnene skulle være i skolen fra kl. 8 00 til 16 00. Hvordan skulle lærere kunne lykkes med en ny undervisningsform, og hvor skulle tiden til forberedelser findes for lærerne. Spareøvelsen fordrede ligeledes, at børn med svære handicaps og adfærdsproblemer skulle inkluderes i den almindelige undervisning, hvilket resulterede i en ringere undervisning, og mange børn og dygtige lærere søgte over i privatskolerne.

For de tilbageblevne børn betød 8 til 16-skolen, at de blev afskåret fra at deltage i fritidsaktiviteter som f.eks. sport. Aktiviteter som former børns sociale færdigheder og fysiske udfoldelse. En kæmpe fiasko som ligger langt fra Socialdemokratiets DNA.

Centrum/Venstre bør genindføre specialundervisningen og droppe ideen om, at børnene skal tvinges til at blive i skolen til kl. 16. Privatskolerne har drænet folkeskolerne for dygtige elever i ressourcestærke familier. Løsningen er at forbedre kvaliteten i folkeskolen ved at tilføje flere midler, så folkeskolen kan blive et ligeværdigt alternativ til privatskolerne og herved medvirke til at bryde den sociale arv. Måske burde statstilskuddet på hele 75% til privatskolerne reduceres.

Konklusion

Med Milton Friedmann som vejviser har neoliberalismen ført Vesten til afgrundens rand. Den neoliberale ide om evig vækst har udlevet sig selv.

De fleste mennesker forstår nødvendigheden af at reducere vores forbrug. Forandringer må nødvendigvis komme fra Centrum/Venstre. Men omstillingen af samfundet kræver også et samarbejde mellem de private erhverv og den offentlige sektor. Velfærdsstaten blev skabt gennem reguleringer og solidaritet. Gentag succes'en og tilføj folkeeje i dette samarbejde.

Ovenstående 13 elementer vil skabe et samfund, der er selvforsynende og robust i forhold til en uforudsigelig og polariseret omverden, og viser vejen inden for planetens råderum.

Den tid vi lever i kalder på dristige ideer og beslutninger. Den fossile æra er slut. Fremtiden tilhører vedvarende energi og bæredygtighed. Et lille omstillingsparat land som Danmark har et kæmpe ansvar for denne udvikling.

Mange af forslagene i dette notat kan synes umulige at realisere, men vi tror, at oplysning og opfordring til lokalt samarbejde og medejerskab kan få befolkningen inspireret til det samarbejde, som omstillingen kræver. Dette må være Centrum/Venstres mission i det 21. århundrede.

Med venlig hilsen

Netværket for Velfærd og Demokrati